

Problémy porozumění a výkladu¹ [2003]

01

Známý Heideggerův termín „Sein-lassen“ je silně problematický, ale nejvíc tam, kde o skutečné „jsoucnosti“ v klasickém řeckém pojetí nemůže být ani řeči. Tak třeba v případě textu máme před sebou jen plochu pokrytou nějakými znaménky. Kdybychom tuto plochu i se znaky, které ji pokrývají, chtěli „nechat být“ tím, čím sama „jest“, musili bychom se vzdát jakéhokoli pokusu těm znaménkům „porozumět“, tj. přes ně a za ně proniknout k tomu, co „znamenají“ (a to nikoli jednotlivě a izolovaně od ostatních – to by pak vsutku byly pouhé „znaky“ resp. jakési „stopy“ a nic víc) a k čemu vedou, přivádějí naši mysl. A toto „míněné“, které je nejen za potíštěnou nebo popsanou plochou, ale i za tím, jak jsme jí porozuměli, a také za (resp. „před“) naším porozuměním a mimo ně, je ovšem zároveň to, co „míní“ i ten, kdo tu plochu popsal anebo nechal potisknout, aniž by to mohlo být chápáno jako složka či součást jeho mínění (jeho aktu mínění). Platí dokonce pravý opak onoho „ponechání být“: je zapotřebí neponechat to tak, jak to je, totiž bez obsahu a významu, nýbrž pokusit se za veškeré možné pomoci (a ovšem i za veškerého respektu) toho, co na tom papíře, na té „ploše“ „jest“, proniknout k tomu, co ani na ploše, ani na „písmenkách“, ani společně v nich všech ve skutečnosti „není“, ale oč vlastně a především jde. Někdy mluví o „obsahu“, ale je to velmi nepřiměřená metafora, protože ten údajný „obsah“ není ani na ploše, ani v písmenkách „obsažen“, ale otevře se nám teprve tehdy, když ani plochu, ani písmenka nenecháme být, ale začneme s nimi a kolem nich a za nimi něco významného vymýšlet, ale vůbec ne jakkoli ani libovolně či svévolně.

(Písek, 030204-x.)

¹ Philosophical Hermeneutics and Biblical Exegesis, ed. Petr Pokorný a Jan Roskovec. Vydalo nakladatelství J. C. B. Mohr (Paul Siebeck), Tübingen 2002. X + 389 str.